

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(individual Study)

หลักนิติธรรมกับธุรกิจบริการรับก่อสร้าง

จัดทำโดย นายดรุษกร วิสุทธิสิน
รหัส ๖๔๐๙๐๙

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ ๙
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมกับธุรกิจบริการรับก่อสร้าง

นายตรุษกร วิสุทธิสิน^๑

บทนำ

เนื่องจากธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่มีลักษณะพิเศษต่างจากธุรกิจการผลิตหรือธุรกิจซื้อขายไปเนื่องจากมีการดำเนินการแยกเป็นโครงการ โดยต้องมีกระบวนการในการประมาณการกิจกรรมของงานก่อสร้าง มีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ต้องสอดคล้องกับการก่อสร้างหลัก มีการประเมินต้นทุนค่าวัสดุและค่าแรงงาน สำหรับลักษณะการรับงานนั้น บริษัทฯ จะเป็นผู้ดำเนินการเสนองานโดยวิธีการประกวดราคาหรือการเจรจาต่อรองการให้บริการในรูปของงานรับเหมาก่อสร้างสำหรับงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน บริษัทฯ จะจ้างผู้รับเหมาช่วงเข้ามาดำเนินงานก่อสร้างเป็นบางส่วน โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือและผลงานในอดีตเป็นเกณฑ์ในการสรรหาผู้รับเหมาช่วง และ/หรือใช้วิธีร่วมทุนกับบริษัทอื่นเพื่อจัดตั้งกิจการร่วมค้าเพื่อให้เป็นผู้เสนองานและประกวดราคา โดยบริษัทฯ มิได้พึ่งพาหรือขึ้นอยู่กับผู้รับเหมาช่วงหรือบริษัทอื่นรายหนึ่งรายใดเป็นพิเศษ ทั้งนี้ บริษัทฯ จะควบคุมการก่อสร้างให้งานเสร็จทันกำหนดระยะเวลา และควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในงบประมาณที่กำหนด รวมถึงติดตามตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการส่งมอบงานให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นที่เรียบร้อย ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจึงเป็นหมวดอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่หลากหลาย อาทิ กลุ่มธุรกิจวัสดุก่อสร้าง และกลุ่มธุรกิจพัฒนา อสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ นอกจากนี้มูลค่าการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนในภาคการก่อสร้างมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๘.๕ ต่อปีของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) อุตสาหกรรมรับเหมาก่อสร้างจึงมีบทบาทสำคัญต่อการจ้างงานและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ^๒

หลักนิติธรรม เป็นหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบสังคมทุกชนชั้น ทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชน สังคมและประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความยุติธรรม และความโปร่งใส ซึ่งเป็นหลักการอันสำคัญเป็นอย่างยิ่งจึงควรนำหลักนิติธรรมมาประยุกต์ใช้กับธุรกิจบริการรับก่อสร้างที่เป็นธุรกิจที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบุคคลที่หลากหลาย เพื่อให้ธุรกิจบริการรับก่อสร้างมีความเติบโตได้อย่างยั่งยืน สมดุล ตรวจสอบได้ และเท่าเทียมกัน อันจะก่อให้เกิดความมั่นคงให้กับระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศไทยได้ต่อไป

^๑ กรรมการ บริษัท เดนทัล วิชั่น (ประเทศไทย) จำกัด

^๒ บทความวิชาการส่วนบุคคลครั้งที่ ๑ การบริหารธุรกิจรับเหมาก่อสร้างให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

๑. หลักนิติธรรม

๑.๑ ความเป็นมาของหลักนิติธรรม (The Rule of Law)

คำว่า “หลักนิติธรรม” นั้น มาจากคำว่า “The Rule of Law” ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายอังกฤษ โดยมีความคิดที่ว่ามนุษย์ไม่ควรต้องถูกปกครองโดยมนุษย์ แต่ควรจะต้องถูกปกครองโดยกฎหมาย

การปกครองโดยกฎหมายมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เพลโต (Plato) ปราชญ์ชาวกรีก อยากให้ผู้ปกครองรัฐเป็นกษัตริย์นักปรัชญา เพราะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ แต่ต่อมาเพลโตยอมรับว่ากษัตริย์นักปรัชญาที่ได้นั้นหาได้ยากยิ่ง จึงควรเลือกสิ่งที่ดีเป็นลำดับสองคือ “กฎหมาย” ซึ่งจะวางหลักกลางๆไว้เพื่อมิให้เกิดความลำเอียงในการปกครองโดยใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตน เพลโตจึงเสนอกฎหมายเป็นสิ่งที่สูงสุดและการปกครองจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย อริสโตเติล (Aristotle) ปราชญ์ชาวกรีกลูกศิษย์ของเพลโตได้นำแนวคิดดังกล่าวมาขยายความต่อว่าการให้รัฐปกครองด้วยมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะมนุษย์นั้นย่อมมีอารมณ์สนองตอบ (Passion) อาจเกิดความลำเอียงใช้อำนาจตามอำเภอใจและเบียดเบียนผู้อยู่ใต้ปกครอง แต่การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นกฎหมายที่ดีนั้นต้องเป็นสิ่งสูงสุด และในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรง จะมีศาลเป็นผู้ปรับบทกฎหมายให้เข้ากับข้อเท็จจริงให้ละเอียดเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นรายกรณี ดังนั้น อริสโตเติลจึงสรุปว่า การปกครองโดยกฎหมายเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาว่าการปกครองโดยมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็ตาม (...the rule of law...is preferable to that of any individual)

ตั้งแต่ยุคกลาง การกำเนิดสิทธิและเสรีภาพเป็นอำนาจของผู้ปกครองรัฐโดยประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและมักจะถือกันว่ากษัตริย์เป็นที่มาของกฎหมาย (The king was the source of law) กษัตริย์เป็นออกกฎหมายและจะออกเช่นใดก็ได้ แม้แต่นักวิชาการในยุคนั้นก็คิดว่าผู้ปกครองหรือองค์อธิปัตย์ (Sovereign) เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่อยู่นอกสังคม เช่น โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ในการเขียนหนังสือ Leviathan (ค.ศ.๑๖๕๑) ความคิดเรื่องหลักนิติธรรมจึงเป็นพัฒนาการใหม่อีกทางหนึ่งของกระแสจำกัดอำนาจรัฐในเวลาต่อมา โดยรับอิทธิพลมาจากเรื่องกฎหมายธรรมชาติในสมัยกรีก และโรมัน เรื่องอำนาจของศาสนจักรในสมัยกลาง เรื่องเหตุผลและความชอบธรรมในยุคการฟื้นฟูศิลปวิทยา และเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องหลักนิติธรรมเริ่มมีวิวัฒนาการอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ อันจะเห็นได้จากกฎบัตรแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) หรือกฎบัตรอันยิ่งใหญ่ ค.ศ. ๑๒๑๕ ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับสำคัญของโลกที่เป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิของประชาชนในระบบศักดินามีการบัญญัติถึงสิทธิพื้นฐานของราษฎรอันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรมไว้ว่า “No free men shall be taken or imprisoned or disseised or exiled or in anyway destroyed, nor will we go upon him nor send upon him, except by the lawful judgment of his peers or by

the law of the land.”^๓ โดยในขณะนั้นได้พยายามจำกัดอำนาจของสถาบันกษัตริย์ของประเทศอังกฤษได้แก่การรับรองสิทธิในการต่อสู้คดีขึ้นในระบบศักดินา รวมทั้งการคุ้มครองเรื่องการจับกุมตามอำเภอใจซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญของหลักนิติธรรมเป็นเอกสารที่กษัตริย์ยอมจำกัดอำนาจของตนลงตามขอบเขตในกฎบัตรนั้น โดยมีข้อความสำคัญดังนี้

พระเจ้าแผ่นดินจะเรียกเก็บภาษี หรือขอให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือไม่ได้นอกจากได้รับความยินยอมจากที่ประชุมหัวหน้าราษฎร

การงดใช้กฎหมาย หรือการยกเว้นไม่ใช้กฎหมายบังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะกระทำมิได้

๑.๒ นิยามและองค์ประกอบของหลักนิติธรรม

เอ วิ ไตซีย์ (A.V. Dicey ค.ศ. 1835-๑๙๒๒) นักกฎหมายชาวอังกฤษผู้มีชื่อเสียงได้อธิบายถึงหลักนิติธรรม อย่างเป็นระบบโดยการตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือชื่อว่า “Law of the constitution” ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ๑๘๘๔ โดยไตซีย์เขียนเรื่องนี้ขณะเป็นศาสตราจารย์อยู่ใน All Souls College แห่งมหาวิทยาลัย Oxford^๔ หลักนิติธรรมจะต้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความมีอำนาจสูงสุดของรัฐสภา บุคคลทุกคนย่อมเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย ไม่ว่าจะในชั้นใดย่อมต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายปกติธรรมดาของแผ่นดิน (the ordinary law of the land) ซึ่งบรรดาศาลธรรมดาทั้งหลาย (ordinary courts) จะเป็นผู้รักษาไว้ซึ่งกฎหมายดังกล่าว และไม่มีผู้ใดทั้งสิ้นแม้แต่กษัตริย์ที่จะอยู่เหนือกฎหมายได้ ซึ่งจากแนวคิดของไตซีย์สามารถอธิบายได้ ๓ ประการ ได้แก่

ประการแรก ไม่มีผู้ใดจะถูกลงโทษหรือถูกกระทำให้เดือดร้อนโดยชอบด้วยกฎหมายทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน ยกเว้นบุคคลนั้นได้กระทำละเมิดต่อกฎหมายที่บัญญัติขึ้น

ประการที่สอง ไม่มีบุคคลใดอยู่เหนือกฎหมาย และอยู่เหนือบุคคลอื่นไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีศหรือตำแหน่งอย่างใด ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน และได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน

ประการที่สุดท้าย หลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญคือผลการตัดสินใจด้านตุลาการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคลที่ถูกนำมาพิจารณาต่อหน้าศาล^๕

โจเซฟ เรซ (Joseph Rez) เสนอในปี ค.ศ.๑๙๙๗ ว่า หลักนิติธรรมหากเป็นเพียงการปกครองโดยกฎหมายก็ไม่มี ความหมาย แต่ต้องมีหลักทั่วไปเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานบางอย่าง และเห็นว่าหลักนิติธรรมอย่างน้อยต้องประกอบด้วยหลักดังต่อไปนี้

^๓ เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง หลักนิติธรรม นายวิชัย ทิตตภักดิ์ หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๓

^๔ เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม, พล.ต.ต.ไชยันต์ ภูกลนิติ หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๒

๑. บทกฎหมายจะต้องไม่ใช่บังคับย้อนหลัง และต้องเปิดเผยชัดเจน
๒. กฎหมายต้องมีความมั่นคงตามควร
๓. บทกฎหมายจะต้องเป็นไปตามแนวทางของหลักทั่วไปที่เปิดเผยมั่นคง และชัดเจน
๔. ความเป็นอิสระขององค์กรตุลาการจะต้องมีความคุ้มครอง
๕. มีกระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม (Natural Justice) ตามแนวของกฎหมายอังกฤษ
๖. ศาลจะต้องมีอำนาจตรวจสอบทางกฎหมาย ถึงความชอบด้วยกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นหรือการกระทำต่างๆของฝ่ายปกครอง
๗. บุคคลต้องสามารถนำคดีเข้าสู่ศาลได้โดยง่ายโดยไม่ควรมีพิธีการยุ่งยากเกินควร ตลอดจนค่าใช้จ่ายไม่มากเกินไป และระยะเวลาพิจารณาคดีไม่นานเกินไป
๘. องค์กรป้องกันอาชญากรรมไม่ควรมีดุลพินิจที่บิดเบือนกฎหมาย

๑.๓ ความหมายของหลักนิติธรรมของนักวิชาการกฎหมายในประเทศไทย

หลักนิติธรรม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติความหมายว่า หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

ศาสตราจารย์ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร ได้อธิบาย “The rule of law” ซึ่งท่านแปลว่า นิติธรรมวินัย ว่าหมายถึง หลักการแห่งกฎหมายที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และยอมรับนับถือสิทธิและเสรีภาพแห่งมนุษย์ชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ้มครองมนุษย์ชนให้พ้นจากลัทธิทรราชย์ หากมีข้อพิพาทใดๆเกิดขึ้น ไม่ว่าจะรัฐกับเอกชน หรือเอกชนกับเอกชน ศาลสถิตยุติธรรมเท่านั้นที่มีอำนาจอิสระเด็ดขาดในการตัดสินข้อพิพาทนั้นตามกฎหมายของบ้านเมือง^๕

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ ได้อธิบายคำว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายเป็นใหญ่ มิใช่คนเป็นใหญ่ โดยท่านกล่าวว่า ในประเทศไทยที่ถือหลักการนี้เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างราษฎรด้วยกัน หรือระหว่างราษฎรกับข้าราชการ หรือระหว่างราษฎรกับผู้ที่มีอำนาจใหญ่โตของบ้านเมือง เกิดปัญหาว่าฝ่ายใดถูกหรือฝ่ายใดผิด ควรจะบังคับการให้เป็นไปอย่างไร เครื่องวัดที่จะนำมาชี้ขาดปัญหาเหล่านี้คือ ตัวบทกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ใช่ชี้ขาดตามอารมณ์หรือตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจ ถ้าหลักการนี้ฝังรากฐานลงในประเทศประเทศชาติบ้านเมืองได้อย่างมั่นคงแล้ว บ้านเมืองนั้นจะมีชื่อมีแป้ ทำให้ผู้มีกำลังมากกว่าไม่กล้าและไม่อาจข่มเหงผู้มีกำลังน้อยกว่า ผู้มีปัญญาฉลาดกว่าไม่กล้าและไม่อาจใช้สติปัญญาของตนเอารัดเอาเปรียบผู้มีสติปัญญาด้อยกว่า สรุปลแล้ว เรื่องหลักนิติธรรม ก็คือหลักไม่ให้คนข่มเหงและเอารัดเอาเปรียบกัน โดยถือกฎหมายเป็นหลักเป็นประธานในการปกครองบ้านเมืองนั่นเอง^๖

^๕ เอกสารวิชาการสถาบันพระปกเกล้า เรื่อง ความหมายและองค์ประกอบของหลักนิติธรรม, ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช

^๖ วิษณุ เครืองาม, ปาฐกถาสาธารณะ เรื่อง การใช้หลักนิติธรรมในประเทศไทย, สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

ศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม อธิบายว่า หลักนิติธรรม หมายถึง กฎหมายเป็นใหญ่มีความเสมอภาค และในกรณีที่เกิดข้อพิพาทขึ้น ต้องระงับคดีโดยศาล โดยพิจารณาคดีเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ออกกฎหมายลงโทษย้อนหลัง ให้โอกาสสำพยานเข้าสืบหรือที่เรียกว่า Fair trial ซึ่งเป็นหัวใจของหลักนิติธรรม^๗

๑.๔ สาระสำคัญของหลักนิติธรรม

๑. การปกครองรัฐต้องเป็นการปกครองโดยกฎหมาย กล่าวคือ ต้องเป็นการปกครองที่เป็นธรรมภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ กฎหมายจะกำหนดหลักการและจำกัดขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของฝ่ายผู้ปกครองรัฐไว้อย่างแน่ชัดและกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเอกชนผู้อยู่ใต้การปกครองโดยศาล เพื่อควบคุมการกระทำของผู้มีอำนาจปกครองรัฐมิให้ขัดต่อกฎหมายหรือนอกเหนือกฎหมาย

๒. สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของเอกชนผู้อยู่ใต้การปกครองต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

๓. เอกชนผู้อยู่ใต้การปกครองย่อมเสมอกันตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

พระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับการใช้คำว่า “นิติธรรม”

“กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรม เป็นแต่เพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับใช้ในการรักษา และอำนวยความสะดวกเท่านั้น การใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งหมายใช้เพื่อรักษาความยุติธรรม ไม่ใช่เพื่อรักษาบทของกฎหมายเอง และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดินก็มีได้มีวงแคบอยู่เพียงแค่อำนาจของกฎหมาย หากต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเหตุและผลตามเป็นจริงด้วย”^๗

๒. หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำหรับประเทศไทยนั้น หลักนิติธรรมได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายที่สูงที่สุดของประเทศ จากการศึกษาพบว่ามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๓ และ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ดังนี้

มาตรา ๓ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กกรอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และ หลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

^๗ อรรถพล ใหญ่สว่าง บทความทางวิชาการ เรื่อง “หลักนิติธรรม” จุลนิติ ม.ค.- ก.พ. ๕๗, หน้า ๓๔

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง”

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม^๔

๓. หลักนิติธรรมภายใต้หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ หลักการบริหาร การปกครอง การจัดการ ควบคุมดูแลกิจการต่างๆให้เป็นไปตามครรลองคลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้องกับการปฏิบัติต่อกัน เป็นแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ตั้งอยู่ในความเป็นธรรม ความถูกต้อง ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการดังนี้

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. หลักนิติธรรม คือ การตรวจตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

๒. หลักคุณธรรม คือ ความยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

๓. หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของ คนในชาติโดยปรับปรุงกลไก การทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส

๔. หลักความมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการ ตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

๕. หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจ ปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์ อย่างสูงที่สุดแก่ส่วนรวม^๔

๔. ธุรกิจการก่อสร้าง

การก่อสร้าง หมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่ง ซึ่งจัดขึ้นเพื่อประกอบโครงสร้างพื้นฐานจนก่อ ขึ้นมาเป็นตัวอาคาร บ้านเรือนหรือระบบสาธารณูปโภค ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้งานของ มนุษย์

๔.๑ ประเภทของงานก่อสร้าง แบ่งได้ทั่วไป ๔ ประเภท

- ประเภทที่อยู่อาศัย
- ประเภทที่ใช้ในด้านอุตสาหกรรม
- ประเภทที่ใช้ในเชิงพาณิชย์
- ประเภทงานโยธาเพื่อใช้ในสวนสาธารณะ

๔.๒ แหล่งที่มาและโครงสร้างอุตสาหกรรมก่อสร้าง แหล่งที่มาของงานก่อสร้าง สามารถแบ่ง ออกได้เป็น ๓ แหล่ง คือ

- งานจากภาคเอกชน
- งานจากภาครัฐวิสาหกิจ
- งานจากภาครัฐราชการ

สำหรับงานในส่วนของภาคเอกชน จะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนย่อย ซึ่งได้แก่ งานที่มีความเกี่ยวข้องกับ ด้านธุรกิจและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านธุรกิจ

^๔ ธรรมภิบาลในองค์การภาคเอกชน, สานิตย์ หนูนิล วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่๓๖

งานด้านธุรกิจ

งานที่เกี่ยวข้องกับด้านธุรกิจนั้นจะเกี่ยวข้องถึงการลงทุน โดยจะมีการวิเคราะห์ถึงผลกำไรขาดทุน ซึ่งงานก่อสร้างบางอย่างมักมีความจำเป็นที่ต้องข้องเกี่ยวกับด้านธุรกิจ เช่น การก่อสร้างโรงงานหรืออาคารสำนักงานเพื่อใช้เป็นที่ตั้งดำเนินธุรกิจ ขณะเดียวกัน งานก่อสร้างบางอย่างที่เกี่ยวกับการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ซึ่งจะเป็นการก่อสร้างเพื่อขายหรือเพื่อเอาไว้บริการ อย่างเช่น โรงงาน โรงแรม รีสอร์ท คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์และบ้านจัดสรร ฯลฯ สำหรับงานในส่วนที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจก็ได้แก่ งานก่อสร้างที่อยู่อาศัย

งานด้านรัฐวิสาหกิจ

งานในส่วนของรัฐวิสาหกิจ จะมีการดำเนินงานที่คล้ายกันกับงานของธุรกิจเอกชน แต่การลงทุนส่วนหนึ่งจะมาจากรัฐบาลร่วมด้วย ส่วนที่เหลือจะมาจากรายได้ที่ได้จากการขายบริการต่างๆ สำหรับงานก่อสร้างของภาครัฐวิสาหกิจมักจะเป็นการก่อสร้างโครงการที่มีความข้องเกี่ยวกับการทำงานของหน่วยงานนั้นๆ โดยตรง อย่างเช่น งานก่อสร้างทางพิเศษ ได้แก่ การก่อสร้างทางด่วน จะมีรายได้มาจากการเก็บค่าผ่านทาง การทำเรือ ได้แก่ การก่อสร้างท่าเทียบเรือ ซึ่งจะมีรายได้มาจากการเก็บค่าธรรมเนียมหรือการเก็บค่าเช่าคลังเก็บสินค้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ได้แก่ การก่อสร้างเกี่ยวกับโรงงานผลิตไฟฟ้าและระบบการจ่ายไฟฟ้า ซึ่งมีรายได้จากการขายไฟฟ้า การประปา ได้แก่ การก่อสร้างโรงกรองน้ำ หรือการวางท่อเมนประปา โดยจะมีรายได้จากการขายน้ำประปา

งานด้านราชการ

สำหรับงานก่อสร้างในส่วนทางราชการ มักจะเป็นการก่อสร้างที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านสาธารณูปโภค ไม่ใช่การแสวงหากำไร โดยมีตัวอย่างงานของทางหน่วยราชการ เช่น กรมทางหลวง เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน สะพาน กรมชลประทานมีหน้าที่ทำการก่อสร้างเกี่ยวกับเขื่อน คลองส่งน้ำและโครงสร้างต่างๆ ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกันกับการชลประทานทั้งหมด และทางด้านกรมโยธาธิการจะทำการก่อสร้างถนน สะพาน ระบบระบายน้ำทิ้งในเขตพื้นที่เมืองฯ โดยการก่อสร้างดังกล่าวนี้จะมีค่าใช้จ่ายทั้งหมดมาจากงบประมาณแผ่นดิน

๔.๓ ลักษณะของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของบริษัทฯ แบ่งออกเป็น ๔ ประเภทหลักคือ

๑. ที่ปรึกษาโครงการก่อสร้าง

เพื่อเป็นการให้บริการรับเหมาก่อสร้างที่ครบวงจร บริษัทฯ ยังให้บริการที่ปรึกษาโครงการด้วยเช่นกัน โดยงานที่ปรึกษาของบริษัทฯ จะครอบคลุมตั้งแต่ศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการในด้านการตลาด เทคนิค และการเงิน รวมทั้งวางแผนทางการตลาด กำหนดกลยุทธ์ และวางรูปแบบและแนวทาง (Concept) โดยรวมของโครงการ กำหนดกลยุทธ์เพื่อการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อใช้สำหรับงานโครงการก่อสร้าง ออกแบบผังโครงการก่อสร้าง เช่น ผังแบ่งแปลง ผังระบบระบายน้ำ ระบบสาธารณูปโภค รวมถึงดำเนินการยื่นขอใบอนุญาตต่าง ๆ นอกจากนี้บริษัทฯ ยังให้บริการเป็นวิศวกรที่ปรึกษา โดยทำหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างและดูแลสถานที่ก่อสร้าง โดยจะเป็นผู้วางแผนและจัดทำราคากลางและควบคุม

การเสนอราคา และนำเสนอต่อลูกค้าเพื่อพิจารณาเลือกผู้รับเหมาที่เหมาะสม รวมถึงประสานงานระหว่าง บริษัทฯ กับผู้รับเหมาในกรณีที่บริษัทฯ ทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาโครงการเพียงอย่างเดียว

๒. สายงานก่อสร้างอาคารสูง / อาคารเพื่อการพาณิชย์

บริษัทฯ รับเหมาก่อสร้างงานโครงสร้างและงานสถาปัตยกรรมของตัวอาคาร เช่น อาคารเรียนและ คอนโดมิเนียม ซึ่งหากในการรับงานเป็นการรับเหมางานแบบเบ็ดเสร็จทั้งงานก่อสร้างอาคารและงานติดตั้ง ระบบไฟฟ้าและระบบประปา บริษัทฯ จะจัดจ้างผู้รับเหมาช่วงซึ่งชำนาญงานเข้ามาดำเนินการ โดยบริษัทฯ เป็นผู้ควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดและแผนการทำงานของแต่ละโครงการ

๓. สายงานก่อสร้างเพื่ออยู่อาศัย

บริษัทฯ รับเหมางานก่อสร้างเพื่อที่อยู่อาศัย เช่น บ้านเดี่ยว โครงการบ้านจัดสรร และ คอนโดมิเนียม เป็นต้น

๔. สายงานก่อสร้างทั่วไป

งานก่อสร้างทั่วไปส่วนใหญ่ได้แก่งานก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับโครงการสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น เขื่อน สะพาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพลังงาน เช่น คลังน้ำมัน โรงไฟฟ้า และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบโทรคมนาคม และระบบขนส่ง เป็นต้น ทั้งนี้บริษัทฯ ยังคงยึดถือแนวทางในการร่วมทุนกับบริษัท อื่นในรูปแบบกิจการร่วมค้า เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่วนมากเป็นโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ ซึ่งผู้ที่จะ ประมูลจะต้องมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ที่กำหนดและขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการนั้น ๆ

๔.๔ การดำเนินการของธุรกิจบริการรับก่อสร้าง

การดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างนั้น เช่นเดียวกับองค์กรธุรกิจประเภทอื่นๆ ที่ต้องมีการบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐาน ๔ M's คือ Money, Man, Machine และ Materials ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. เงินทุน (Money) ซึ่งประกอบด้วย เงินสด (Cash) และเงินกู้ (Credit) เงินทุนเป็น ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานก่อสร้างที่สำคัญที่สุด เพราะหากขาดเงินทุน ก็จะทำให้ปัจจัยตัวอื่นๆเกิดขึ้นไม่ได้ ผู้ประกอบการจะต้องจัดสถานะการเงินให้มั่นคง เพียงพอที่จะหมุนเวียนให้เกิดสภาพคล่องอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะทำให้งานก่อสร้างหยุดชะงัก

๒. กำลังคน (Man) งานก่อสร้างเป็นงานที่ต้องอาศัยกำลังคนงานเป็นจำนวนมาก และประกอบด้วย คนที่มีความรู้ความสามารถหลายระดับคือ

๒.๑ ระดับการวางแผนและนโยบาย (Professional) เป็นระดับผู้บริหารโครงการ ได้แก่ วิศวกรโครงการ วิศวกรสนาม เป็นต้น ทำหน้าที่วางแผนนโยบาย ควบคุมและเป็นที่ปรึกษาของโครงการ

๒.๒ ระดับช่างเทคนิค (Technician) เป็นระดับผู้ควบคุมงาน ได้แก่ Foreman ทำหน้าที่ ควบคุมงานตามแผนและนโยบายของโครงการ

๒.๓ ระดับช่างฝีมือ (Skilled Labor) เป็นระดับปฏิบัติงานฝีมือได้แก่ ช่างฝีมือต่างๆ เช่น ช่างไม้ช่างปูน ช่างเหล็ก ช่างสี เป็นต้น โดยทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๒.๔ ระดับแรงงาน (Labor) เป็นดับปฏิบัติงานโดยใช้แรงงานอย่างเดียว เช่น งานขน งานขุด งานทุบรื้อถอน เป็นต้น

๓. เครื่องจักรกล และเทคโนโลยี (Machine) งานก่อสร้างมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเครื่องทุ่นแรงที่มีประสิทธิภาพ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพียงพอกับปริมาณงาน ซึ่งผู้ประกอบการที่มีเครื่องทุ่นแรงที่พร้อมและมีประสิทธิภาพสูง ย่อมมีความได้เปรียบคู่แข่ง ทั้งในด้านการประหยัดต้นทุน การแข่งขัน ประมูลงาน โดยเจ้าของโครงการมักพิจารณาข้อได้เปรียบเป็นเงื่อนไขในการรับงานด้วย

๔. วัสดุและอุปกรณ์ (Material) เป็นปัจจัยที่สำคัญของงานก่อสร้าง การขาดวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง ทั้งในแง่ของปริมาณและหรือคุณภาพ อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าของโครงการ ต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และคุณภาพของงาน การบริหารโครงการก่อสร้าง เป็นหลักการสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งโครงการก่อสร้าง ต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ซึ่งหลังจากที่ผู้รับเหมาก่อสร้างชนะการประกวดราคาและได้ลงนามในสัญญา ก่อสร้างกับเจ้าของงานแล้ว จะต้องมีการวางแผนงานก่อสร้างซึ่งถือเป็นแผนปฏิบัติการโดยเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้ คือ

๔.๑ การวางแผนงาน (Planning the Work) ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการก่อสร้างนั้น การวางแผนถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ไว้ให้พร้อมมากที่สุด เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจกำหนดแผนงาน โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อกำหนดแผนงาน ดังนี้

๔.๑.๑ แผนงานร่าง (Tentative Plan) ผู้รับเหมาจะต้องจัดเตรียมแผนงานอย่างคร่าวๆ แล้ว จัดทำ รายการงานที่จะทำ กำหนดวันเริ่มงาน และวันทำงานแล้วเสร็จ และตัดสินใจถึงแนวทางที่จะใช้ ดำเนินงานโดยทั่วไปตามชนิด ขนาดของงานก่อสร้างและตามอุปกรณ์ที่ต้องการใช้สำหรับงานนั้นๆ

๔.๑.๒ การไปตรวจสอบสถานที่ก่อสร้าง (Visiting the Site) ก่อนเริ่มทำแผนงานละเอียด จะต้องไปตรวจสอบสถานที่ทำงานก่อสร้าง โดยไปรวมกลุ่มกัน ทุกฝ่าย ทั้งผู้รับเหมา ผู้ควบคุมงาน หัวหน้างานก่อสร้าง เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดในงานก่อสร้าง

๔.๑.๓ การวางแผนโรงงานและอุปกรณ์ (Planning Plant and Equipment) เป็นการกำหนดสถานที่ตั้งโรงงานในบริเวณก่อสร้าง เพื่ออำนวยความสะดวกให้ได้มากที่สุด

๔.๑.๔ ลำดับชั้นของงาน (Sequence of Work) เป็นการกำหนดกรรมวิธีการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน อย่างชัดเจนเพื่อขจัดความลังเลของผู้ปฏิบัติงาน

๔.๑.๕ การวางแผนคนงาน (Planning Labor) เป็นการกำหนดระดับคนงานจำนวนคนงานตามประเภทของงาน

๔.๑.๖ การวางแผนวัสดุ (Planning Material) ทั้งในเรื่องราคาวัสดุช่วงเวลาที่จะซื้อ ปริมาณผู้ขาย การขนส่ง การตรวจสอบ การประกัน เป็นต้น

๔.๑.๗ การวางแผนค่าโสหุ้ย (Planning Overhead) ซึ่งเป็นราคาทางอ้อมนอกเหนือจากราคาค่าก่อสร้างโดยตรง เช่น ค่าเช่าสำนักงาน ค่าภาษีค่าดอกเบี้ยค่าประกันภัย ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินค่าปรับ ซึ่งผู้รับเหมาก่อสร้างควรรวมค่าใช้จ่ายต่างๆ ในต้นทุนค่าก่อสร้างด้วย

๔.๑.๘ การวางแผนสัญญาจ้างรับช่วงงาน (Planning Subcontracts) ส่วนมากสัญญาจ้างรับเหมาช่วงมักทำก่อนเริ่มดำเนินงาน จึงต้องวางแผนกำหนดการทำงานของผู้รับเหมาช่วง

๔.๑.๙ การวางแผนเกี่ยวกับการจัดการก่อสร้าง (Planning the Management of the Job) เป็นการกำหนดแผนงานเบื้องต้นก่อนที่จะลงมือทำงาน และวางแผนงานก่อสร้างในขั้นตอนระหว่างการทำงาน

๔.๑.๑๐ ตารางกำหนดเวลาทำงาน (Time and Work Schedules) แสดงเวลาเริ่มต้นเวลาแล้วเสร็จรายงานความก้าวหน้าของงาน

๔.๑.๑๑ การเลือกผู้รับเหมาช่วง (Selecting Subcontractors) โดยต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนถี่ ทั้งราคาของผู้รับเหมาช่วงเสนอ ประวัติผู้รับเหมาช่วง ลักษณะงาน ผลงานที่เคยทำมา ฐานะระยะเวลาที่จะใช้ ความสามารถของผู้รับเหมาช่วง

๔.๒ การจัดงาน (Managing the Job) คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเงินทุน กำลังคน เครื่องทุ่นแรง วัสดุและอุปกรณ์ เป็นอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

๔.๒.๑ การเริ่มดำเนินงาน (Starting the Work) โดยดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ ควรมีการแนะนำสถานที่ต่างๆ ในที่ก่อสร้างให้ผู้ทำงานทราบ

๔.๒.๒ งานในสำนักงานใหญ่ (Work in the Main Office) จะมีส่วนช่วยเหลือฝ่ายดำเนินการก่อสร้างได้มาก ทั้งในด้านคำแนะนำ การแก้ปัญหาต่างๆ

๔.๒.๓ ในขณะเวลาทำงาน (Work in the Job) ฝ่ายสำนักงานใหญ่ควรมีการตรวจที่สถานที่ทำงานก่อสร้าง เพื่อแนะนำผู้ควบคุมงานให้การทำงานเป็นไปอย่างถูกต้องเรียบร้อย

๔.๒.๔ การรายงานและบันทึก (Report and Records) เป็นการรายงานเกี่ยวกับรายละเอียดของงานที่ทำการมีรายงาน และตรวจสอบรายงานอย่างสม่ำเสมอ

๔.๒.๕ รายงานความก้าวหน้าและแผนภูมิ (Progress Reports and Charts) เพื่อให้ทราบถึงผลงานที่ทำได้ แผนภูมิที่ต้องเป็นปัจจุบัน โดยจัดเตรียมจากข้อมูลที่ได้จากการรายงานประจำวันควรให้เป็นที่น่าสนใจได้โดยทั่วไป

๔.๒.๖ การจัดการเกี่ยวกับงานก่อสร้างขนาดเล็ก (Managing a Small Contraction Job) อาจไม่จำเป็นต้องวางแผนงานไว้ละเอียดถี่ถ้วนเหมือนงานก่อสร้างขนาดใหญ่ เพียงใช้วิธีการจัดการทั่วไปก็สามารถกระทำให้ลุล่วงไปได้ โดยการบริหารงานก่อสร้างให้ประสบความสำเร็จนั้นมีเป้าหมายที่จะต้องควบคุมปัจจัยที่ เกี่ยวข้อง ๓ ประการ (Triple Constraint) คือ

๑) การควบคุมเวลาทำงาน (Schedule Control) เป็นการควบคุมการทำงานให้ เป็นไปตามเวลาที่วางแผนไว้ โดยแสดงความก้าวหน้าของการทำงานในแต่ละวันแต่ละสัปดาห์ที่ได้ทำไป แล้วจริงๆนำมาเปรียบเทียบกับแผนที่ได้วางไว้ โดยสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าได้ตลอดระยะเวลาการทำงานของโครงการเมื่อเห็นว่างานใดล่าช้ากว่าแผนงานที่ได้วางไว้ต้องมีการเร่งงาน

๒) การควบคุมค่าใช้จ่าย (Cost Control) คือ การควบคุมค่าใช้จ่ายของโครงการให้ เป็นไปตามที่ได้ประมาณการไว้ทั้งในด้าน

๒.๑) การควบคุมค่าวัสดุอุปกรณ์ทั้งการควบคุมราคา จังหวะการใช้ปริมาณการซื้อ การใช้งาน การจัดเก็บ การป้องกันโจรกรรม การทุจริตของเจ้าหน้าที่วัสดุเหลือใช้ คุณภาพวัสดุ

๒.๒) การควบคุมค่าแรงงาน ทั้งการควบคุมสมรรถภาพการทำงาน การควบคุมวิธีการ ปฏิบัติงาน จำนวนคนงาน ฝีมือการทำงาน ค่าแรงงาน

๓) การควบคุมคุณภาพงาน (Quality Control) ให้เป็นที่ยอมรับของเจ้าของ โครงการ โดยต้องควบคุมการทำงานให้เป็นที่พอใจ ฝีมือการทำงานดี เทคนิควิธีการทำงานให้ เป็นไปตามหลักวิชาการคุณภาพวัสดุอุปกรณ์ต้องไม่เสื่อมสภาพหรือชำรุด^{๑๐}

๕. หลักบรรษัทภิบาลในบริษัทเอกชน

บรรษัทภิบาล หมายถึง “หลักการที่พัฒนามาจากหลักธรรมาภิบาลใช้ในการกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการ และการ ตรวจสอบจากผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กรธุรกิจ” สามารถแบ่งเป็น ๕ หมวด ได้แก่

๕.๑ สิทธิของผู้ถือหุ้น (Rights of Shareholders) ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในความเป็นเจ้าของ โดยการ ควบคุมบริษัทผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตนและมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท บริษัทจึงควรส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน

๕.๒ การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Treatment) ผู้ถือหุ้นทุกราย ทั้งผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและผู้ถือหุ้นที่ไม่เป็นผู้บริหาร รวมทั้งผู้ถือหุ้นต่างชาติ ควรได้รับการปฏิบัติที่ เท่าเทียมกันและเป็นธรรม ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิควรมีโอกาสได้รับการชดเชย

๕.๓ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ผู้มีส่วนได้เสียควรได้รับการดูแลจากบริษัทตาม สิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่งคั่ง ความมั่นคง ทางการเงินและความยั่งยืนของกิจการ

ผู้มีส่วนได้เสียของกิจการรับก่อสร้าง ได้แก่ ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง พนักงาน รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของพนักงานในการปฏิบัติตามแนวนโยบายดังกล่าว โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

ผู้ถือหุ้น: บริษัทปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นธรรม ดำเนินธุรกิจเพื่อสร้าง ความมั่งคั่งยั่งยืนและให้ผลตอบแทนที่ดีแก่ผู้ถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอ มีการเปิดเผยข้อมูลต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่า

^{๑๐} บทความวิชาการส่วนบุคคลครั้งที่ ๑, การบริหารธุรกิจรับเหมาก่อสร้างให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน, นายปฐมพล สวาททรัพย์, หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๒๐

เทียมกัน สม่่าเสมอและครบถ้วนและเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเสนอวาระหรือบุคคลเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้น

ลูกค้า: บริษัทมีนโยบายและแนวปฏิบัติต่อลูกค้า โดยบริษัทมีความเอาใจใส่และรับผิดชอบต่อกลูกค้า โดยมีการปฏิบัติตามสัญญาที่มีต่อกลูกค้า ปฏิบัติต่อกลูกค้าทุกรายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มุ่งมั่นสร้างความพึงพอใจและความมั่นใจให้กับลูกค้าเพื่อให้ได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลและความลับของลูกค้านอกจากการดำเนินการต่างๆ ดังนี้ บริษัทจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีภายนอกบริษัท เช่น การเข้าเยี่ยมชมการปฏิบัติงานของบริษัท ตรวจสอบคุณภาพของงานก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอ รับฟังข้อติชมจากลูกค้า มีการบริการหลังการขายอย่างสม่ำเสมอ การพบปะลูกค้าในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

พนักงาน: บริษัทให้ความสำคัญแก่พนักงานโดยถือว่าพนักงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญของบริษัทที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นจึงบริษัทมีนโยบายและแนวปฏิบัติต่อพนักงาน โดยบริษัทได้ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรม ให้ความเคารพและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ศักยภาพพนักงาน มีจริยธรรม ให้ผลตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงาน โดยมีการดำเนินการต่างๆ ได้แก่ การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติโดยมีการกำหนดนโยบายค่าตอบแทนพนักงานที่ชัดเจนโดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานตาม Balanced Scorecard ที่สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาวและด้านการเรียนรู้และพัฒนา รวมทั้ง มีการให้ผลตอบแทนและสวัสดิการอย่างเหมาะสม ได้แก่ เงินเดือน เงินรางวัลประจำปี กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รวมทั้ง การทำประกันชีวิต อุบัติเหตุ และสุขภาพ ให้แก่พนักงาน

คู่แข่ง: ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท บริษัทมีนโยบายและแนวปฏิบัติต่อคู่แข่ง โดยดำเนินธุรกิจตามหลักปฏิบัติสากลที่ดีอย่างเป็นธรรม ด้วยการปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้า ทั้งนี้ ในกรณีที่เกิดการละเมิดสิทธิต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเกิดจากการกระทำของบริษัท บริษัทจะปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการลดหรือชดเชยผลกระทบในกรณีดังกล่าวด้วย

๕.๔ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Transparency) คณะกรรมการควบคุมดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลาโปร่งใสผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียม และน่าเชื่อถือ

๕.๕ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (Responsibilities) คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท กรรมการควรมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ

๖. ภาพรวมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย

ภาพรวมธุรกิจก่อสร้างภายในประเทศไทยยังมีลักษณะของการเป็นธุรกิจท้องถิ่นหรือเป็นธุรกิจของชาติอยู่มาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ประกอบการรายย่อยเป็นจำนวนมาก ผู้ให้บริการมีความชำนาญเฉพาะด้านหรือให้บริการเฉพาะในท้องถิ่น ทำให้เป็นธุรกิจที่ไม่สามารถผูกขาดได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ในอนาคตธุรกิจก่อสร้างมีแนวโน้มที่จะเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้น สามารถให้บริการครอบคลุมกิจกรรมการก่อสร้างทั้งหมด หรือเป็นการให้บริการโดยผู้รับเหมาที่สามารถให้บริการลูกค้าได้ตลอดกระบวนการก่อสร้าง หรือเป็นการให้บริการโดยผู้รับเหมารับช่วงที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้บริการเฉพาะในบางส่วนบริการก่อสร้าง เป็นสาขาบริการที่ประกอบด้วยหลายกิจกรรม ตั้งแต่งานเตรียมการก่อสร้าง งานวางรากฐาน งานก่อสร้างและตัดแปลงทั้งอาคารและโครงสร้างที่มีใช้อาคาร ตลอดจนงานติดตั้งและประกอบอุปกรณ์และระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมงานก่อสร้างของทั้งภาครัฐและเอกชน บริการก่อสร้างจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย โดยในด้านการผลิต สาขาก่อสร้างคิดเป็นมูลค่าเกือบ ๒.๕๒ แสนล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๒.๓ - ๒.๖ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในช่วงปลายปี ๒๕๕๙ การลงทุนภาคก่อสร้างมีการขยายตัว เนื่องจากรัฐบาลมีการดำเนินโครงการพื้นฐานต่างๆ ทั้งการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม งานพัฒนาและซ่อมแซมแหล่งน้ำ การปรับปรุงอาคารสถานที่ราชการ สถานพยาบาลและสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งน่าจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการก่อสร้างที่รับงานก่อสร้างโครงการภาครัฐ ขณะที่การลงทุนของภาคเอกชนช่วงปลายปี ๒๕๕๙ น่าจะยังทรงตัวใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา โดยอาจจะกลับมาเริ่มลงทุนในตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัย แต่ยังเป็นไปในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป ขณะที่ในกลุ่มพาณิชย์กรรมคาดว่าจะการลงทุนในโครงการศูนย์การค้าใหม่จะมีการเปิดตัวที่ชะลอลง หลังจากที่ผู้ประกอบการมีการเร่งลงทุนในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา

๗. ผลกระทบของ COVID 19 กับอุตสาหกรรมก่อสร้าง

๗.๑ การจัดหาและขนส่งหยุดชะงักจากมาตรการล็อกดาวน์

การแพร่ระบาดของ Covid 19 ส่งผลให้เกิดภาวะชะงักของห่วงโซ่อุปทาน (supply chain disruption) ในการจัดหาและการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง เครื่องจักร และชิ้นงานที่ใช้ก่อสร้าง รวมถึงระยะเวลาทำงานก่อสร้างที่น้อยลงในแต่ละวันอีกด้วย การออกมาตรการ lockdown ของภาครัฐส่งผลให้ร้านค้าวัสดุก่อสร้างแบบ modern trade ต้องปิดชั่วคราวแล้วหันมาใช้ระบบขาย online มากขึ้น ซึ่งอาจไม่สะดวกสำหรับผู้รับเหมาขนาดกลางและเล็กที่พึ่งพา modern trade ในการจัดซื้อและขนส่งวัสดุก่อสร้างไปยังหน้างานหรืออาจต้องทำการซื้อจากซัพพลายเออร์รายใหม่ ซึ่งอุปสรรคดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุให้ผู้รับเหมาต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดหาและขนส่งวัสดุก่อสร้างที่มากขึ้น รวมถึงระยะเวลาในการขนส่งสินค้าที่จะมากขึ้นอีกด้วย

๗.๒ แรงงานลดลงจากภาวะแรงงานต่างด้าวอพยพกลับประเทศ

ด้านแรงงานในระยะสั้น ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างมีความเสี่ยงในการได้รับผลกระทบทั้งทางตรงจากการที่แรงงานติดเชื้อไวรัสและความเสี่ยงทางอ้อมจากการที่แรงงานต่างด้าวที่อพยพกลับ

ประเทศ โดยในช่วงเดือนมีนาคมที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทยได้ประเมินว่า การระบาดของเชื้อ Covid-19 ทำให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา กัมพูชา และลาว อพยพกลับประเทศแล้ว ราว ๖๐,๐๐๐ คน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อโครงการก่อสร้างแล้ว เช่น โครงการปรับปรุงทางต่างระดับบางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งกรมทางหลวงเปิดเผยว่าได้รับผลกระทบจากแรงงานต่างด้าวที่ได้ขอกลับประเทศเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อ Covid-19 ทำให้แรงงานลดลงประมาณ ๕๐% ขณะที่แรงงานส่วนที่เหลือซึ่งเป็นแรงงานคนไทยยังทำงานตามปกติ แต่หากสถานการณ์การระบาดของ Covid-19 ยังไม่สามารถควบคุมได้และลุกลามมากขึ้น จะส่งผลให้ความต้องการในการก่อสร้าง โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างภาคเอกชนลดลง ส่งผลให้ทำให้แรงงานในภาคก่อสร้างมีโอกาสตกงานมากขึ้น

บทสรุป

หลักนิติธรรม ถือเป็นหลักพื้นฐานของมนุษย์ที่ควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาค และอยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน อุตสาหกรรมการรับเหมาก่อสร้างจัดเป็นธุรกิจพื้นฐานที่สำคัญต่อประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการและการจ้างงานจำนวนมากในแต่ละปีที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดผลผลิตที่ประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างต่างๆที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย โรงงาน สถาบันการศึกษา สถานสาธารณสุข เป็นต้น ธุรกิจก่อสร้างจึงเป็นธุรกิจที่แตกต่างจากธุรกิจอื่น เนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการมากมายหลากหลายอาชีพหลายระดับความรู้ความสามารถ ตั้งแต่ระดับ ผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย ไปจนถึงระดับผู้บริหารกิจการ และต้องมีผลการปฏิบัติงานตลอดเวลาเพราะมีตัวแปรที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงนั้น ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจบริการรับก่อสร้างจำเป็นต้องยึดหลักนิติธรรมโดยการเพื่อให้การดำเนินธุรกิจสามารถดำเนินไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ตลอดจนสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลที่อยู่ในธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเท่าเทียมกัน